

Op 26 januari 2021 heeft het college van burgemeester en wethouders ingestemd met het ontwerpbestemmingsplan "Park Vijfsluizen". Het ontwerp bevat een beschermende regeling voor twee bekende archeologische vindplaatsen (vindplaats Noord en vindplaats Zuid) en voor gebieden waar archeologische vondsten en sporen verwacht worden. Tijdens het proces tot, en na instemming door B&W zijn resultaten van archeologisch onderzoek ter plekke bekend geworden. Dit onderzoek resulteert in een advies tot aanpassing van de dubbelbestemmingen op de verbeelding en de regels.

Proefsleuvenonderzoek

In augustus 2020 en januari 2021 heeft het ADC een inventariserend archeologisch onderzoek door middel van proefsleuven uitgevoerd om de archeologische verwachtingsgebieden te onderzoeken.¹ In lijn met de ligging van de archeologische verwachtingsgebieden in het gebied waar Heijmans wil ontwikkelen is er sprake van een noordelijke en zuidelijke zone. In de noordelijke zone zijn in totaal negen proefsleuven aangelegd. Alleen direct tegen de bekende vindplaats aan (vindplaats Noord, zie onder) zijn vondsten gedaan en is de kreek gedocumenteerd. De overige proefsleuven hebben geen archeologische resten opgeleverd. De vondst van grote fragmenten van een kogelpot in het westelijke profiel van proefsleuf 6 (zie bijlage 2 voor ligging) laat zien dat de vindplaats zich mogelijk nog een klein stuk verder naar het oosten uitstrekt dan tot nu toe aangenomen was. In de zuidelijke zone zijn twee proefsleuven aangelegd. De natuurlijke bodemopbouw was intact maar op de relevante niveaus zijn geen archeologische resten aangetroffen.

Opgraving vindplaats Noord

Deze vindplaats omvat resten uit de Romeinse Tijd en Volle Middeleeuwen. De vindplaats is door Vestigia opgegraven, en het veldwerk is hier op 19 maart afgerond.² Er is een structuur, vermoedelijk een boerderij, uit de Romeinse Tijd veiliggesteld en aan de noordzijde zijn sporen uit de Middeleeuwen opgegraven. De sporen reflecteren mogelijk een randzone van een Middeleeuwse woonplek. Deze laatste is bij de opgraving niet aangetroffen. Naar aanleiding van de vondst van het ADC is de opgraving iets uitgebreid met een sleuf die op proefsleuf 6 aansloot, maar hierin zijn geen sporen zichtbaar, diende zich geen vondstmateriaal aan en is ook geen begraven bodem uit de Volle Middeleeuwen aanwezig.³ In werkput 108 (WP 108), in het noordoosten van vindplaats Noord, is geconstateerd is dat het voormalige Middeleeuwse landschap (de tredhorizont) richting het oosten omhoog loopt en is opgenomen in de bouwvoor.⁴ Verondersteld wordt dat de vermoedelijk Middeleeuwse huisplaats ten noordoosten van werkput 108 lag.⁵

Opgraving vindplaats Zuid

Vindplaats Zuid omvat een IJzertijd-nederzetting ter omvang van één huiserf met verschillende bouwsels. Deze is volledig opgegraven. Ten oosten van de bebouwing ligt een geul die ten tijde van de bewoning waterhoudend is geweest maar waarin geen afvalconcentraties zijn waargenomen of verspreid voorkomend zwerfafval. Wel zijn twee incidentele korte stakenrijen in deze geul opgegraven. Tevens is een aardwerk opgegraven dat is gevolgd tot vlak voor de zuidelijke begrenzing van vindplaats Zuid. Het aardwerk zal zich in zuidelijke richting voorzetten. In de meest zuidelijke werkput 6 tekenen alle staken van de grondbekisting zich af op 3,48 m onder NAP en de top van het aardwerk tekent zich ongeveer 30 cm hoger af, op 3,18 m onder NAP.⁶ Aan de zuidoostzijde van de opgraving liggen de werkputten 2, 3 en 11. Hierin is, op een diergraf, een concentratie aardwerk en een sloot uit de Nieuwe Tijd na, nauwelijks tot geen vondstmateriaal

¹ Geerts R.C.A., 2021: *Evaluatieverslag van een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven in park Vijfsluizen te Vlaardingen*

² C.W. Koot: Dagrapport 19 maart 2021, DO Vlaardingen – Vijfsluizen, Vindplaats Noord

³ C.W. Koot, Weekrapport 6, Weeknr 11, DO Vlaardingen Vijfsluizen, vindplaats Noord

⁴ C.W. Koot: Weekrapport 5, Weeknr 10, DO Vlaardingen- Vijfsluizen, Vindplaats Noord

⁵ C.W. Koot: Dagrapport 19 maart 2021, DO Vlaardingen – Vijfsluizen, Vindplaats Noord

⁶ Voorstaande informatie is gebaseerd op emails van Cees Koot met als onderwerp "RE: info Vindplaats Zuid voor BP", ontvangen op 14 mei 2021, 13:17u en 17:47u

aangetroffen.⁷ In de zuidwestelijk gelegen werkput 5 is een (vermoedelijk middeleeuwse) sloot blootgelegd.⁸

Analyse ten behoeve van bestemmingsplan

Vindplaats Noord is door Vestigia opgegraven. De dubbelbestemming WR-A-1 ter bescherming van archeologische waarden is hier niet meer nodig. Vindplaats Zuid is door Vestigia bijna geheel opgegraven. Enkel aan de zuidzijde resteert nog het grondwerk dat richting het zuiden doorloopt (bijlage 1). Vestigia heeft de hartlijn voor het verloop van het aardwerk aangegeven, en vindt een breedte van 8 m voor het bestemmingsplan voldoende.⁹ Dit deel komt voor behoud in aanmerking. Het grondlichaam loopt door onder de huidige ophoging van de Kesperweg. De top van het grondlichaam in of bij de rand van het talud ligt op ca 3,18 m onder NAP. Door de ophoging zal het grondlichaam naar beneden zijn gedrukt waardoor de top ligt richting het zuiden lager is komen te liggen. Het stedenbouwkundig plan projecteert hier geen huizen. Wel komt er een beschoeide sloot. Door de lagere ligging van de top van het grondlichaam raakt het uitgraven van de sloot het grondlichaam niet. Het aanbrengen van de beschoeiing kan het lichaam wel raken maar de zeer kleine verstoring die hiermee gepaard gaat is van weinig invloed op de archeologische waarde van grondlichaam. Mocht het aardwerk verder doorlopen, dan geldt dit eveneens voor de smalle lineaire verstoring door de geluidwal die verder zuidelijk aangelegd wordt. Groen is gezien de diepe ligging van het aardwerk niet verstorend. Het resterende grondwerk blijft binnen het stedenbouwkundig plan in de bodem behouden en komt voor een dubbelbestemming in aanmerking, waarbij naast een rechtlijnig doorlopen ook rekening worden gehouden met het doorzetten van de flauwe bocht. Gezien de diepte kan de vrijstellingsgrens van deze dubbelbestemming van 50 cm onder maaiveld worden aangepast. Aangezien zetting al een veiligheidsmarge heeft gecreëerd kan deze grens naar 3,2 m onder NAP. De rest van vindplaats Zuid is opgegraven, waardoor de dubbelbestemming daar kan komen te vervallen.

In de archeologische verwachtingsgebieden WR-A-2 en WR-A-4 aan de noordzijde van de nieuwe woonwijk zijn bij het onderzoek door het ADC geen nieuwe vindplaatsen naar voren gekomen. De verwachting van het ADC dat de reeds bekende vindplaats Noord bij proefsleuf 6 mogelijk verder naar het oosten uitstrekt is door Vestigia onderzocht. Hieruit bleek dat dit niet het geval is. Daarentegen noteert Vestigia een verwachting dat de middeleeuwse woonplaats ten noordoosten van werkput 108 gezocht moet worden. Dat wil zeggen, in een archeologisch verwachtingsgebied. Vestigia constateert in werkput 108 een in hoogte oplopend oud Middeleeuwse landschap wat erop wijst dat vindplaats Noord op de flank van een kreekkrug ligt. De hoger gelegen top van de kreekkrug, waarop een woonplek wordt verondersteld, moet ten noordoosten van WP 108 worden gezocht. De top van de rug met de vindplaats zal naar verwachting niet meer aanwezig of grotendeels vernietigd zijn. Het huidige maaiveld loopt er niet omhoog wat aan aanwijzing is dat voorafgaand aan de aanleg van het sportpark egalisatiewerkzaamheden plaatsgevonden hebben. Tevens hebben de proefsleuven die hier zijn gegraven door RAAP (in 2008)¹⁰ en recent door het ADC geen aanwijzingen voor een woonplek of anderszins behoudenswaardige vindplaats aangetroffen (bijlage 2). Vóór de aanleg van het sportpark liep hier een brede kavelsloot. En met de inrichting van het park is er water, een pad en groen aangelegd die de eventueel nog aanwezige resterende hooggelegen resten verstoord hebben. De archeologische verwachting voor de noordzijde van de woonwijk kan naar beneden worden bijgesteld. Het onderzoek van het ADC, bovenop het reeds door RAAP uitgevoerde onderzoek heeft geen aanwijzingen voor een nieuwe vindplaats opgeleverd. De dubbelbestemmingen WR-A-2 en WR-A-4 om verwachte archeologie te beschermen zijn niet meer nodig.

Aan de zuidzijde van de toekomstige woonwijk heeft het ADC proefsleuven getrokken en heeft Vestigia opgegraven. Dit extra onderzoek bovenop het reeds door RAAP verrichte onderzoek in en nabij de dubbelbestemmingen WR-A-2 en WR-A-4 heeft geen nieuwe vindplaatsen opgeleverd. De verwachting dat hier een nieuwe vindplaats ligt is laag. De archeologische dubbelbestemmingen zijn hier niet meer nodig. In lijn hiermee kan ook de noordelijke grens van de dubbelbestemming WR-A-5 grens, die tegen vindplaats Zuid aanligt, op basis van het uitgevoerd onderzoek iets richting het

⁷ E. Eimerman: Dagrapport 19 januari 2021, DO Vlaardingen – Vijfsluizen, Vindplaats Zuid; C.W. Koot: Dagrapport 21 januari 2021, DO Vlaardingen – Vijfsluizen, Vindplaats Zuid

⁸ C.W. Koot: Dagrapport 25 februari 2021, DO Vlaardingen – Vijfsluizen, Vindplaats Zuid

⁹ Email van Cees Koot met als onderwerp "RE: info Vindplaats Zuid voor BP", ontvangen op 14 mei 2021, 13:17u, met bijlage een pdf "VindplaatsZuid werkputtenplan 2". Het verloop van het grondlichaam in bijlage 1 is van deze tekening overgetrokken.

¹⁰ Kruidhof C.N. en I.R.P.M. Briels, 2013: *Plangebied Sportpark Vijfsluizen, gemeente Vlaardingen; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)*

zuiden opgeschoven worden. Een deel, waarbinnen het grondlichaam nog doorloopt wordt vervangen door de dubbelbestemming om het grondlichaam te beschermen. Ten zuiden hiervan kan het nog verder doorlopen waarbij de mogelijkheid van een niet rechtlijnig verloop niet is uit te sluiten. Ook het opgegraven deel verloopt immers enigszins in een flauwe bocht. En binnen dit gebied loopt de door RAAP geprojecteerde kreek.¹¹ Behoudens een beperkt terugleggen van de noordelijke grens, in lijn met de vervallen dubbelbestemmingen WR-A-2 en WR-A-4 blijft de dubbelbestemming WR-A-5 verder gehandhaafd. Het stedenbouwkundig plan projecteert hier enkel een geluidswal, die naar de aard (smal lineair lijnelement) nauwelijks tot niet zal leiden tot aantasting van de archeologische waarde.

Conclusie en advies

In het ontwerp bestemmingsplan Park Vijfsluizen zijn verschillende archeologische dubbelbestemmingen opgenomen. Het betreft een archeologische dubbelbestemming om twee vindplaatsen te beschermen (vindplaats Noord en vindplaats Zuid) en meerdere dubbelbestemmingen om verwachte archeologische waarden te beschermen.

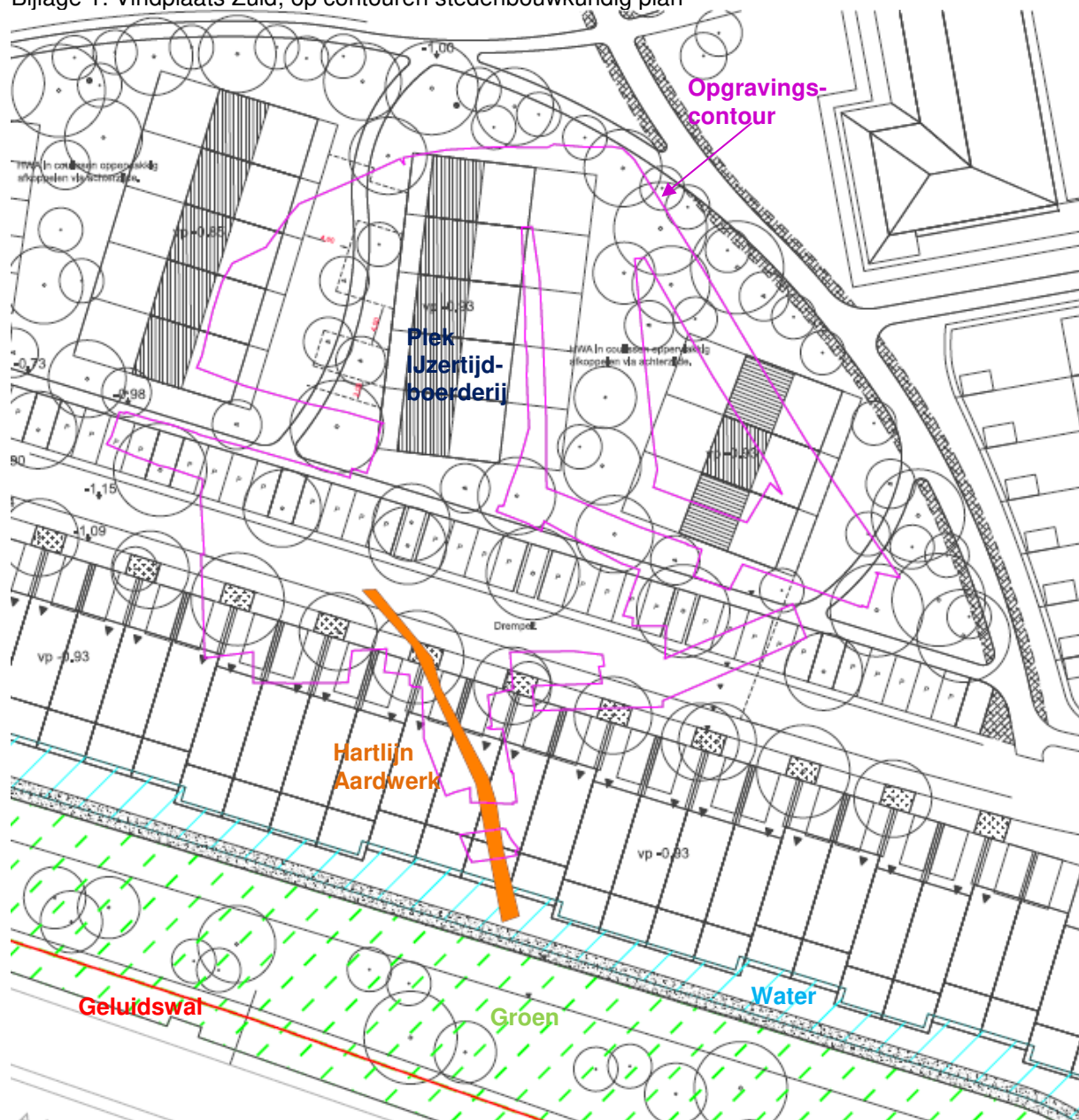
De twee archeologische vindplaatsen zijn door Vestigia onderzocht. In vindplaats Noord gaat het om archeologische resten uit de Romeinse Tijd en volle Middeleeuwen, in vindplaats Zuid om resten uit de IJzertijd. Uitgezonderd een klein deel in het zuiden van vindplaats Zuid waar een grondwerk aangetroffen is, zijn bij het veldonderzoek de archeologische waarden in deze vindplaatsen verzameld en gedocumenteerd. Ze zijn niet meer ter plekke aanwezig waardoor de dubbelbestemming om deze vindplaatsen te beschermen grotendeels niet meer nodig is. Het grondwerk loopt verder richting het zuiden door. Voor dit deel blijft een dubbelbestemming bestaan. Op basis van de hoogteligging van de top van het aardwerk en zetting kan de vrijgestelde diepte hier naar 3,2 m onder NAP. Het stedenbouwkundig plan leidt naar verwachting niet tot aantasting van de archeologische waarde van het grondwerk.

Door het ADC zijn archeologische dubbelbestemmingen WR-A-2 en WR-A-4 door middel van een proefsleuvenonderzoek onderzocht. Deze liggen aan de noordzijde en zuidzijde van het gebied. Er zijn geen nieuwe (onbekende) vindplaatsen aangetroffen. Wel vermoedt het ADC dat de grens van middeleeuwse vindplaats in Noord iets oostelijker ligt dan verwacht. Dit is door Vestigia onderzocht en weerlegd. Vestigia heeft in vindplaats Noord de rand van een nederzetting uit de volle Middeleeuwen aangetroffen. De woonplek moet volgens Vestigia noordoostelijk van vindplaats Noord liggen. Grondverzet voorafgaand aan en tijdens de aanleg van het sportpark heeft dit gebied al zodanig verstoord dat de woonplek, als deze er lag, geheel of bijna geheel opgeruimd zal zijn. En het onderzoek van het ADC en eerder door RAAP hebben hier de woonplek niet aangetroffen. De archeologische verwachting aan de noordzijde kan naar beneden bijgesteld worden. De hier gelegen dubbelbestemmingen kunnen vervallen. Aan de zuidzijde heeft het ADC geen archeologische resten aangetroffen. Ook Vestigia heeft, uitgezonderd het grondlichaam, in de zuidelijk gelegen putten van de opgraving van vindplaats Zuid weinig aangetroffen wat op een nieuwe behoudenswaardige vindplaats wijst. De archeologische verwachting kan naar beneden bijgesteld worden, en de dubbelbestemmingen WR-A-2 en WR-A-4 om verwachten archeologische resten aan de zuidzijde te beschermen kunnen vervallen. In lijn hiermee kan de grens van de dubbelbestemming WR-A-5 iets richting het zuiden worden verlegd en deels worden vervangen door de dubbelbestemming om het aardlichaam te beschermen.

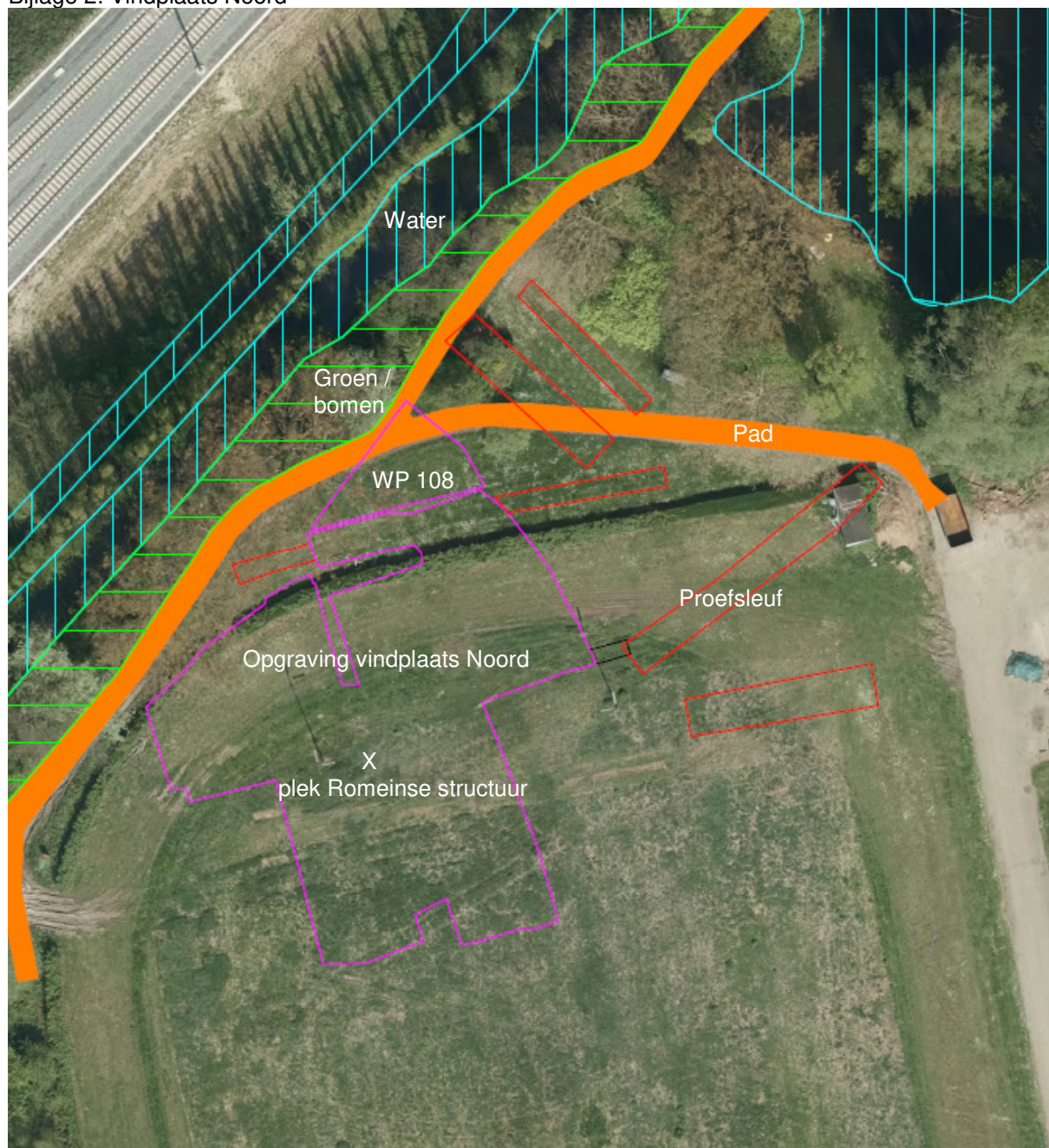
Geadviseerd wordt om de dubbelbestemmingen WR-A-2 en WR-A-4 te laten vervallen, de grens van WR-A-5 iets aan te passen en de dubbelbestemming WR-A-1 op de verbeelding aan te passen naar bescherming van het aardlichaam. Daarbij kan de vrijstellingsdiepte binnen WR-A-1 naar 3,2 m onder NAP. De geadviseerde verbeelding is opgenomen in bijlage 3.

¹¹ Groot R.W. de, 2008: *Plangebied Sportpark Vijfsluizen, gemeente Vlaardingen; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek*

Bijlage 1: Vindplaats Zuid, op contouren stedenbouwkundig plan

Bijlage 2: Vindplaats Noord

Contouren van de opgraving van Vindplaats Noord en ligging proefsleuven (waar "proefsleuf" staat is proefsleuf 6 van het ADC)

Bijlage 3: Dubbelbestemmingen WR-A-1 en WR-A-5 (detail)

